

Morski Oddział Straży Granicznej

<http://morski.strazgraniczna.pl/mor/komenda/orkiestra/historia/1630,Historia.html>
2020-12-04, 12:06

Historia

04.08.2014

Historia orkiestry Morskiego Oddziału Straży Granicznej

Początki Orkiestry Morskiego Oddziału Straży Granicznej sięgają roku 1949. Wtedy to powstał pomysł założenia orkiestry dętej w ówczesnej Kaszubskiej Jednostce Wojsk Ochrony Pogranicza. Spośród siedmiu kompanii liczących razem około siedmiuset żołnierzy służby zasadniczej wybrano siedmiu, którzy mieli stworzyć zespół muzyczny. Nie posiadali oni żadnego wykształcenia muzycznego, ale muzyczne tradycje rodzinne i potrafili grać na instrumentach muzycznych. Pochodzili z różnych regionów Polski: ze Śląska, z okolic Warszawy, Lublina, Radziejowa Kujawskiego. Przez dwa lata, odbywając służbę wojskową, przygrywali na uroczystościach wojskowych, a także w kasynie na zabawach. Po ukończeniu służby wojskowej w 1951 roku zespół rozpadł się. Jednak dwóch jego członków, Henryk Kornacki oraz Marian Pawlik, przeszło do służby zawodowej, stając się pierwszą kadrą orkiestry.



Zdjęcie zespołu będącego załóżkiem Orkiestry Morskiego Oddziału Straży Granicznej, Gdańsk, 1949 r.

W listopadzie 1951 roku ukazał się rozkaz powołujący do życia Orkiestrę Kaszubskiej Jednostki Wojsk Ochrony Pogranicza □ późniejszej Kaszubskiej Brygady Wojsk Ochrony

Pogranicza. Jednak tworzenie orkiestry nie odbywało się bez problemów i jako pododdział zaczęła ona funkcjonować od marca 1952 roku. I tak rok 1952 uznaje się dzisiaj za rok powstania Orkiestry Morskiego Oddziału Straży Granicznej w Gdańsku. Pierwszym kapelmistrzem orkiestry został st. sierż. Andrzej Romanowicz (na zdjęciu z batutą). Nie był on wykształcony muzycznie. Nie pisał instrumentacji. Potrafił grać na trąbce i skrzypcach, lecz nigdy nie pobierał nauk w szkole muzycznej.



Orkiestra Kaszubskiej Jednostki Wojsk Ochrony Pogranicza, Sopot 1954 r.

Orkiestra złożona była w większości z żołnierzy w czynnej służbie wojskowej. W służbie zawodowej poza kapelmistrzem było tylko dwóch muzyków. Przy każdym poborze kapelmistrz wybierał żołnierzy do orkiestry. Byli to chłopcy, którzy swe pierwsze kroki muzyczne stawiali w różnych orkiestrach amatorskich w kraju, przeważnie na Śląsku w orkiestrach górniczych. Zwykle kapelmistrz wybierał kandydatów, którzy umieli grać na instrumentach w stopniu zaawansowanym. Zdarzało się również, że byli to żołnierze, którzy nie grali na żadnym instrumencie, ale wykazywali duże zdolności muzyczne. Uczyli się oni gry początkowo na werblu, a później na instrumencie dętym u kapelmistrza orkiestry. Wielu z nich wojsko kierowało później do szkół muzycznych I, a nawet II stopnia. Tamburmajorem był wtedy najstarszą służbą Henryk Kornacki. Orkiestra w swych początkach liczyła 22 członków. Liczba ta jednak często ulegała zmianom.

Początkowo w skład orkiestry wchodziły takie instrumenty, jak: klarnety, trąbki, sakshorny altowe, tenorowe, barytonowe, puzony, tuby, werble. Przez kolejne lata orkiestra rozwijała się, stawała się coraz bardziej liczna i poszerzyła swój skład o obój, kornety, waltornie, saksofony altowe, tenorowe i barytonowy, lirę, talerze, bęben. W okresie największej liczebności, składała się z 45 instrumentalistów. Po odejściu do rezerwy st. sierż. Andrzeja

Romanowicza, w 1957 roku, stanowisko kapelmistrza objął por. Klemens Rusiecki, młody kapelmistrz po dwuletniej szkole kapelmistrzowskiej. Szkoły takie popularne były po wojnie.



Członkowie Orkiestry Kaszubskiej Jednostki Wojsk Ochrony Pogranicza w 1957 r.

W roku 1966 pełniącym obowiązki kapelmistrza został st. sierż. Henryk Kornacki, absolwent Państwowej Szkoły Muzycznej II stopnia im. Fryderyka Chopina w Gdańsku Wrzeszczu, klasy klarnetu mgr. Jana Zaręby. Był on jednym z członków zespołu, będącego załóżkiem orkiestry w 1949 roku. Wspaniały klarnecista, tamburmajor i dyrygent, dowódca i pedagog. Grał także na trąbce i saksofonie. W latach siedemdziesiątych był dyrygentem orkiestry Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Henryka Wieniawskiego w Gdańsku Oruni, a także orkiestry dętej w Łubianie koło Kościerzyny. Dziś prowadzi orkiestrę dętą gminy Wejherowo. Od 1968 roku kapelmistrzem był mjr Florian Sadkiewicz.



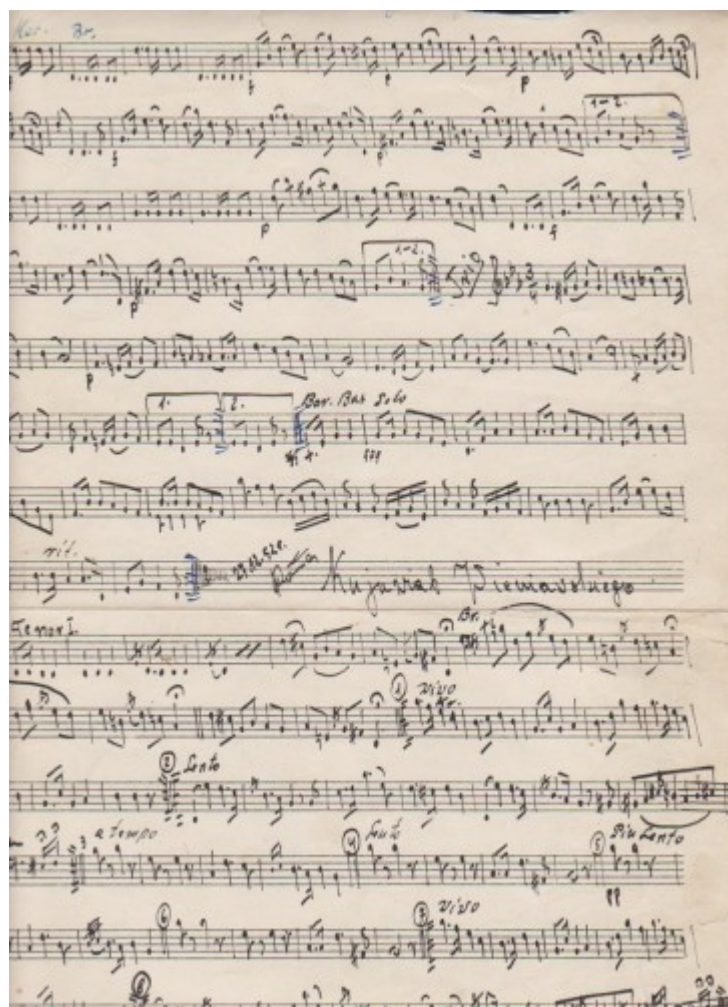
Skład Orkiestry Kaszubskiej Jednostki Wojsk Ochrony Pogranicza w 1972 r.

W 1975 roku odszedł ze służby mjr Sadkiewicz, a pełniącym obowiązki kapelmistrza został jak wcześniej st. sierż. Henryk Kornacki. Następnie w roku 1977 stanowisko kapelmistrza objął ppor. Andrzej Midor. Był on pierwszym kapelmistrzem, który ukończył studia wyższe na Akademii Muzycznej. Funkcję tamburmajora przejął wtedy chor. Mirosław Bytner. W roku 1986 został on kapelmistrzem orkiestry, a batutę wraz ze stanowiskiem tamburmajora przekazał chor. Andrzejowi Krześlakowi. W 1991 roku Wojska Ochrony Pogranicza zostały przekształcone w Straż Graniczną. Orkiestra Morskiego Oddziału Straży Granicznej liczyła wtedy zaledwie kilkunastu funkcjonariuszy. Dwa lata później Morski Oddział Straży Granicznej otrzymał rozkaz rozformowania orkiestry. Jednak przypadek sprawił, że orkiestrą zainteresowały się władze państwowe i pozostała ona w strukturach formacji. W roku 1994 jej kapelmistrzem został chor. SG Andrzej Krześlak. Już jako 15 letni chłopiec grał on i pobierał nauki (jako elew □ małoletni żołnierz) w Orkiestrze Reprezentacyjnej Miasta Stołecznego Warszawy (dzisiejszej Orkiestrze Reprezentacyjnej Wojska Polskiego). W 1981 roku ukończył Wojskową Szkołę Muzyczną II stopnia w Gdańsku w klasie klarnetu por. mgr. Stefana Mostka i rozpoczął zawodową służbę wojskową w orkiestrze Wyższej Szkoły Lotniczej w Dęblinie jako klarnecista, a następnie od 1983 roku w orkiestrze ówczesnej Kaszubskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza. W roku 2006 formacja Straży Granicznej stała się zawodowa i w związku z tym w orkiestrze nie było już funkcjonariuszy służby kandydackiej. Rok później chor. Andrzej Krześlak, przechodząc na emeryturę, przekazał orkiestrę pod opiekę kpt. SG Jarosława Rywalskiego, który funkcję kapelmistrza Orkiestry Morskiego Oddziału Straży Granicznej sprawuje do dziś. Od tego samego roku tamburmajorem orkiestry jest sierż. SG Tomasz Winczewski. Kpt. SG Jarosław Rywalski w roku 1990 ukończył Szkołę Muzyczną II stopnia im. Fryderyka Chopina w Gdańsku Wrzeszczu. W latach 1990 □ 2000 był nauczycielem gry na trąbce w Szkole Muzycznej I stopnia w Tczewie. W latach 1990 □ 1996 grał również w orkiestrze Marynarki Wojennej w Gdyni. Studiował grę na trąbce u prof. Szymona Pawłowskiego na Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku. Studia ukończył w 1998 roku. Rok później został

członkiem Orkiestry Morskiego Oddziału Straży Granicznej. Następnie, już jako kapelmistrz, w roku 2008 ukończył podyplomowe studia Dyrygentury Orkiestr Dętych. Obecnie Orkiestra MOSG liczy 22 muzyków, w większości absolwentów szkół muzycznych, a nawet wyższych studiów muzycznych oraz studentów Akademii Muzycznej. Jako jedna z niewielu orkiestr mundurowych w swoich szeregach znalazła miejsce również dla kobiet.

Działalność i repertuar Orkiestry Morskiego Oddziału Straży Granicznej.

W początkach istnienia orkiestry repertuar zazwyczaj zapożyczany był z innych orkiestr dętych, gdyż nie było dostępu do nut. Żołnierze przywozili ze śląskich orkiestr walce i czeskie polki. Orkiestra miała w swym repertuarze wiele tańców narodowych takich kompozytorów, jak Stanisław Moniuszko czy Henryk Wieniawski: kujawiaki, polonezy, mazury. Muzykę ludową – kaszubską, np. Suitę kaszubską w instrumentacji Kazimierza Wiłkomirskiego, a także wiązanki melodii kaszubskich i innych ludowych melodii. W repertuarze nie zabrakło oczywiście marszy, które stanowią bardzo ważną formę w muzyce wojskowej, a także piosenek żołnierskich.



Nuty tańców polskich pisane ręką pierwszego kapelmistrza orkiestry st. sierż. Andrzeja Romanowicza.

Orkiestra współpracowała z amatorskim zespołem artystycznym, który działał w Kaszubskiej Brygadzie Wojsk Ochrony Pogranicza w latach 1968 – 1986. Zespół ten występował pod nazwą "Radary", a później "Zielone otoki", przez żołnierzy natomiast nazywany był "Estradą". Jego kierownikiem artystycznym był przez długie lata aktor Teatru Wybrzeże Henryk Bista. Orkiestra zagrała kilka wspólnych koncertów z "Estradą". Często bywało też, że z orkiestrą występował wokalista zespołu Andrzej Cieślik. Swą działalnością muzyczną orkiestra obejmowała całą północną Polskę, ale nie tylko. Występowała także w Warszawie, Radomiu, Lubaniu, Zielonej Górze, Białymstoku i Częstochowie. Kilkakrotnie wystąpiła również w Okręgu Kaliningradzkim. Uczestniczyła w wielu konkursach i przeglądach orkiestr wojskowych.

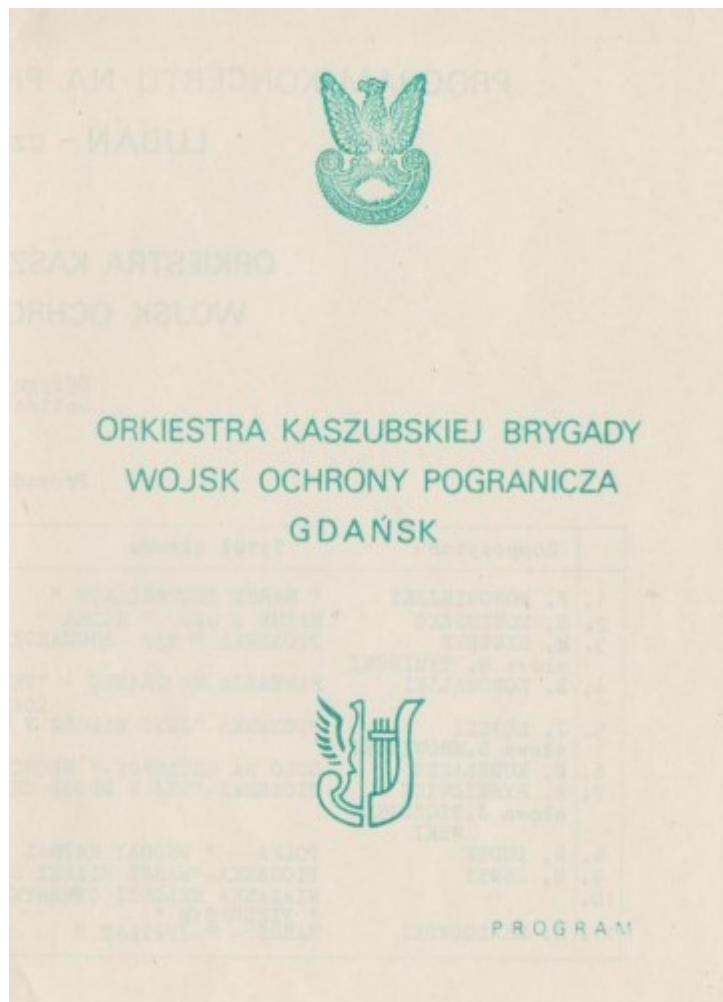
PROGRAM KONCERTU NA FESTIWAL ORKIESTR WP
RADOM – wrzesień 1979

ORKIESTRA KASZUBSKIEJ BRYGADY
WOJSK OCHRONY POGRANICZA

Dyryguje: ppor. mgr Andrzej Mioder
Solisci i st. szer. Jan Wasiekiewicz
st. sierż. St. Zięba
Prowadzenie: mł. chor. Mirosław Bytner

Lp.	Kompozytor	Tytuł utworu	Wykonawca	Opracowanie
1.	P. NOWOWIEJSKI	" MARSE PROTETIANÓW "	ORKIESTRA	-
2.	ST. MOWIUSKO	MÁGUR z op. " HALKA "	ORKIESTRA	K. HILLA
3.	ST. MROWIŃSKI-słowa J. KĘPSKI-muzyka	PIOSENKA " JEST MIŁOŚĆ W NAS "	J. WASIUKIEWICZ	J. WASIUKIEWICZ
4.	-	WIAZANKA MELODII RADECKICH " KATIUSZA "	ORKIESTRA	W. HELM
5.	B. KONOWALSKI	PANTALEJA NA TRĄBKĘ " TĘSKNOTA ŻOŁNIERSKA "	ST. ZIĘBA	T. CHACHAJ
6.	K. DRZEWIECKI-słowa A. NYTMAN - MUZYKA	PIOSENKA " MARSE BLISKI SERCU "	J. WASIUKIEWICZ	J. WASIUKIEWICZ
7.	-	WIAZANKA MELODII ŻOŁ- NIERSKICH "KOŁOBRZEG-77"	ORKIESTRA	Z. CZERNY
8.	S. WIAZGOWSKI	MARSE " JABŁAT "	ORKIESTRA	-

Program koncertu przygotowany na festiwal orkiestr w Radomiu w 1979 r.



Występy orkiestry to także pokazy musztry paradnej. Układ musztry zwykle ustalany był przez kapelmistrza lub tamburmajora orkiestry.

KAPELMISTRZ ORKIESTRY:

ppor. mgr ANDRZEJ MIDOR

TAMBOURMAJOR ORKIESTRY:

mł. chor. MIROSŁAW BYTNER

- autor układu musztry

CZĘŚCI UKŁADU MUSZTRY:

- REGIONALNA
- WOJSKOWA
- OKOLICZNOŚCIOWA
- ROZRYWKOWA
- DEFILADOWA

Z marszem "Benton Hall" Mesanga orkiestra wchodzi na płytę stadionu.

Po łączniku werblowym przeformowuje się w dwa rzędy, rozpoczynając część regionalną. Orkiestra tworzy plecionkę przy dźwiękach tańca kaszubskiego "Koseder". Następuje sformowanie orkiestry do pozycji wyjściowej z marszem "Kostaldo" i utworzenie stylizowanego orła.

Melodia "Opota gór i rzek" nawiązuje do powstania Ludowego Wojska Polskiego.

Po utworzeniu podstawowego szyku orkiestry, z melodią "Wojsko, Wojsko" T. Radkowskiego następuje zmiana na wolny krok, a następnie powrót do kroku normalnego. Następuje utworzenie napisu XXXIV i P R L.

Ilustracją muzyczną tych elementów są fragment Polonesa A-dur F. Chopina, oraz utwór oparty na motywach polskiego hymnu narodowego.

Z marszem "Kawaleria Stepowa" Knipera orkiestra przechodzi do następnego elementu.

Na znak buławy orkiestra rozszonkowała się na cztery kwadraty, przesuwając po przekątnej z marszem "Kapitan". Po słyku i powrocie orkiestry do szyku marszowego następuje rozszonkowanie orkiestry na cztery trójkąty z rżeniem orkiestry pozostającym na miejscu. Podkładem muzycznym tego elementu jest melodia B. Konowalskiego "Strzelec Podhalański".

Po utworzeniu szyku podstawowego orkiestra przechodzi do parady instrumentów, której podkładem muzycznym jest marsz szkocki "Prullato" - M. Grudeffa.

"Marszem Słowiańskim" - P. Obrucy orkiestra przechodzi na pozycję wyjściową, po czym następuje przemarsz po przekątnej płyty stadionu z melodią "Jakie ładne chłopaki" - B. Konowalskiego. Rozpoczyna się ostatnia część msztry marszem "W defiladowym szłońcu" - w opr. Z. Grada.

Po zatrzymaniu się przed trybuną orkiestra wykonuje utwór jazzowy "Wszyscy święci" w opracowaniu na orkiestrę dętą. Grając "Warszawiankę" - K. Kurpińskiego orkiestra opuszcza płytę stadionu.

Karty scenariusza msztry paradnej orkiestry z 1979 r.



Pokaz msztry paradnej. Orkiestra Kaszubskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza.

Orkiestra występowała w czasie różnych uroczystości okolicznościowych, świąt państwowych, wojskowych, a także kościelnych. Dawała też koncerty i pokazy dla dzieci i młodzieży w szkołach.



Orkiestra Kaszubskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza. Przemarsz ulicami jednego z miast Wybrzeża.



Orkiestra Kaszubskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza podczas nadania statkowi im. mjr H. Sucharskiego.

W 1979 roku orkiestra otrzymała wyróżnienie na Przeglądzie Orkiestr Wojskowych w Lubaniu.



Akt wręczenia nagrody wyróżnienia orkiestrze Kaszubskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza . Lubań, 1979 r.

Istniały zespoły kameralne złożone z członków orkiestry, które brały udział w przeglądach wojskowych zespołów muzycznych. W 1979 roku jeden z zespołów otrzymał wyróżnienie w VII Ogólnowojskowym Konkursie Kameralnych Zespołów Muzycznych w Świeradowie Zdroju.



Jeden z zespołów orkiestry Kaszubskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza.



Dyplom z wyróżnieniem dla zespołu kameralnego orkiestry, z konkursu zespołów muzycznych w Świeradowie w 1979 r.

W 1981 roku Orkiestra Kaszubskiej Brygady Wojsk Ochrony Pogranicza otrzymała

honorową plakietkę miasta Sopotu.



Bywały również wojskowe przeglądy solistów. Na jednym z takich przeglądów w 1984 roku muzyk orkiestry Marek Gisel (tubista) zajął I miejsce wśród solistów orkiestr wojskowych z całej Polski.

Od roku 2003 do dnia dzisiejszego orkiestra współpracuje z tamburmajorkami Pałacu Młodzieży w Gdańsku. Opiekunem i choreografem zespołu tamburmajerek jest pan Brunon Rudko.



Tamburmajorki Pałacu Młodzieży w Gdańsku z orkiestrą Morskiego Oddziału Straży Granicznej. Rewia orkiestr. Tczew, 2007 r.

W latach 90-tych zaczęto wprowadzać do repertuaru muzykę rozrywkową. Dziś orkiestra Morskiego Oddziału Straży Granicznej poza muzyką marszową ma w swym repertuarze muzykę popularną, filmową, jazzową, a także klasyczną takich kompozytorów jak: Johann Sebastian Bach, Wolfgang Amadeusz Mozart, Johannes Brahms, Modest Musorgski, George Gershwin, Astor Piazzolla.